

ಅದ್ವೈತಧಾರೆಗೆ ಸೇರುವ ಎಲ್ಲ ಚಿಂತನೆಗಳೂ — ಈ 'ನಿಜ'ವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ಎಚ್ಚರವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತಿಕವಾದದ್ದು ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯೇ ಹೊರತು ಉಳಿದೆರಡೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದ ಅರಿವಿಲ್ಲ; ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಂತೂ ಎಚ್ಚರ-ಕನಸುಗಳೆರಡರ ತಿಳಿವೂ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ, ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿ ಎದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕನಸು ಕಂಡೆ, ನಾನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ, ನಿದ್ರೆಯೇ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ನಾನೆಂಬ ಅರಿವಿಗೆ ಆಧಾರ. ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಒಂದೇ — ಎಚ್ಚರದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ನಾನುವಿಗೆ ದೇಹ-ಮನಸ್ಸುಗಳ ಜೋಡಣೆಯಿದೆ; ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೂಡಿಕೆಯಿದೆ; ಆದರೆ, ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವ ಭಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾನೆಂಬುದರ ಇರವಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯ ಅನುಭವವೇ ಆತ್ಮಂತಿಕವಾದ ಪುರಾವೆಯೆಂದು ಇವರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡೆಕಾರ್ಟ್‌ನ ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಾಗಿ ಈ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೂಡುವುದಾದರೆ — 'ನಾನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇದ್ದೇನೆ' — ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಚಿಂತನಾಪ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಲಗತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ — ನಿದ್ರೆಯೆಂಬುದು ನಾನುತನವು ತನ್ನೆಲ್ಲ ದೇಹ-ಮನಸ್ಸುಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನತನವನ್ನು ಅದರ ಪರಿಶುದ್ಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರಿಯುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಿನವೂ ನಿದ್ರೆ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದು ಕೇವಲ ವಿರಾಮದ ಸಾಧನವಲ್ಲ. ಈ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವು ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ದಾರ್ಶನಿಕ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತದೆ — ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ-ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ನಾವೆಲ್ಲ ನಿತ್ಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ; ನಿದ್ರೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಸಾದಾ ಮನುಷ್ಯರ ಅವ್ಯಕ್ತ ದಾರ್ಶನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿದ್ರೆ ಬಾರದೆ ಎದ್ದು ಕೂಡಿರುವ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಯೋಚನೆ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ನಾನು, ಈಗೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಯೋಗದೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಅರಿವಿನಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

★★★

ಈ ತಿಳಿವಿನಲ್ಲೊಂದು ವಿರೋಧಾಭಾಸವಿದೆ — ನಾವು ಆತ್ಮಂತ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿರುವ ಎಚ್ಚರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ; ಪೂರ್ಣ ಅರಿವಿರುವ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯೇ ಇಲ್ಲ — ಅಂಥ ಕುಂಟಕುರುಡರ ಕಥೆ ಇದು! ಆದಕಾರಣ, ಇವೆರಡರ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ ಸಾಧ್ಯವೆ ಎಂದು ಹಲವು ಸಾಧಕರು ತುಂಬ ಹುಡುಕಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಎಚ್ಚರದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ನಿದ್ರೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ-ಸ್ವಚ್ಛಂದ — ಇವೆರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಅವರು ತುರಿಯ ಎಂಬ ಹೊಸ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮನಿಮಗೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಸಾಧನೀಯವಾದ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಅವಸ್ಥೆ ಇದಂತೆ.

ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮರುಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ತುರಿಯವೆಂಬ ಪೂರ್ಣಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾಯಮ್ಮಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವುದು ನನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಕಠಿಣವಿದ್ದೀತು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನನ್ನಂಥ ಲೌಕಿಕ ಸಾಂಸಾರಿಕರಿಗೆ ಅದು ಬೇಕಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇದ್ದೀತು. ಆದರೆ, ನಾವೂ ನಮ್ಮನಮ್ಮದೇ ಸೀಮಿತ ಬದುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ? ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಟಕದ